

Scenariusz lekcji etyki (klasa 4)

Temat: Świat na odwrót?

Autor: Karolina Gruchalska-Matuszak

Cele lekcji:

Uczeń/uczennica po zajęciach potrafi:

- dostrzegać przyczynowość i skutkowość wykonywanych czynności,
- dostrzegać związki między otaczającymi go rzeczami,
- formułować wypowiedzi dotyczące tematu i uzasadnić je,
- myśleć niestereotypowo,
- współpracować z innymi.

Metody i techniki pracy :

- praca z tekstem,
- tworzenie historii z użyciem kostek Story Cubes,
- dyskusja, elementy filozofowania,
- praca indywidualna,
- praca plastyczna,
- praca w grupach.

Środki dydaktyczne :

- sala z wykładziną dywanową lub krzesła ustawione w krąg,
- tekst dla każdego ucznia: B. Hessen „Świat na odwrót”[w:] B. Hessen, *Mali lecz dzielni*, Materiały pomocnicze do programu *Filozofia w szkole*, Fundacja Edukacja dla Demokracji, Warszawa 1994, s. 4]– załącznik 1A,
- dzwoneczek,
- karteczki z czynnościami (do losowania) - załącznik 1B,
- kostki „story cubes”,
- symboliczny termometr do ewaluacji,
- tablica,
- kartki, pisaki.

TOK LEKCJI

Faza wstępna:

1) **Zaskakujące powitanie.** Uczniowie siedzą w ławkach. Nauczyciel wchodzi tyłem do klasy, mówi dzieciom „do zobaczenia za tydzień” i zapisuje na tablicy temat lekcji od końca. Następnie zachęca uczniów i uczennice do zapisania na karteczkach swoich imion na opak.

2) Nauczyciel z dziećmi przechodzi na środek sali i proponuje, aby wszyscy poruszali się w różnych kierunkach tyłem i spróbowali się witać z innymi, wypowiadając swoje imię od tyłu.

Po wykonaniu ćwiczenia uczniowie i uczennice wypowiadają się na temat trudności zadania.

Faza realizacyjna:

3) Prowadzący lekcję zaprasza uczestników i uczestniczki zajęć do wysłuchania opowiadania pt. „Świat na odwrót” (tekst dla każdego ucznia).

4) Po przeczytaniu tekstu nauczyciel inspiruje dzieci do dyskusji, zadając pytania:

- *Co myślicie o zachowaniu Kacpra?*
- *Co robi Kacper? Czym różni się jego zachowanie od innych uczniów w klasie?*
- *Co robi na odwrót, a czego nie? Poszukajcie w tekście tych fragmentów.*
- *Jak reagują dzieci w klasie Kacpra? Jak reaguje nauczycielka na zachowanie Kacpra?*
- *Jak myślicie, czy z Kacprem można się porozumieć? Co będzie potrzebne, aby się z nim porozumieć?*
- *Czy możemy nauczyć się czegoś od Kacpra?*
- *Czy możliwe jest życie w świecie na opak? Co działałoby się z ludźmi w takim świecie?*
- *Jak byśmy się porozumiewali w świecie na odwrót?*
- *Jak wyglądałby upływ czasu w takim świecie?*
-

5) **Ćwiczenie w parach.** Uczniowie i uczennice, podzieleni na pary, losują kartki z zapisanymi czynnościami (np.: mycie zębów, jedzenie śniadania, wyjście z domu do szkoły, zabawa w „chowanego”, rozwiązywanie zadania matematycznego, czytanie bajki).

Dzieci ustalają:

- a. W jaki sposób wykonują te czynności na co dzień?
- b. Co robią najpierw, a co potem?
- c. Czy możliwe jest wykonanie zapisanych czynności na odwrót?

Następnie w kręgu poszczególne pary odczytują wylosowaną czynność i prezentują swój punkt widzenia.

6) **Trening umysłu.** Uczestnicy i uczestniczki zajęć w 4- 5 osobowych grupach układają historię, w której świat, zdarzenia lub czynności bohaterów wykonywane są na opak. Używają do tego kostek Story Cubes. (Efekt ćwiczenia w postaci historyjki nie musi być prezentowany na forum, chodzi bardziej o trening myślenia, wyjście poza schematy myślowe.) Po wykonaniu zadania nauczyciel pyta dzieci o odczucia związane z pracą w grupie oraz stopień trudności zadania. Następuje podsumowanie ćwiczenia.

7) **Praca plastyczna.** Nauczyciel zadaje pytania:

Czy można rysować na odwrót?

Jak wygląda odwrócone rysowanie?

Uczniowie i uczennice próbują rysować na odwrót. Po wyznaczonym czasie klasa wspólnie ogląda i omawia prace. Dzieci wspólnie z nauczycielem formułują wnioski wynikające z ćwiczenia.

ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Poznaniu

Faza podsumowująca:

8) Na tablicy albo na dużych kartkach znajdują się zdania niedokończone związane z lekcją:

- *Zaciekawiło mnie...*
- *Dowiedziałem się...*
- *Zdziwiło mnie...*
- *Chciałbym/-abym jeszcze porozmawiać o...*
- *Chciałbym/- abym powiedzieć Kacprowi, że...*
- *Nie wiem, czy...*
- ?? (oznacza dowolną wypowiedź).

Dzieci wybierają dowolne zdanie i kończą je na forum klasy.

9) Uczniowie i uczennice podchodzą do termometru narysowanego na tablicy i określają stopień atrakcyjności tematu lekcji poprzez zaznaczenie go magnesami.

Załącznik 1 A

Świat na odwrót

Kacper wchodzi tyłem do klasy.

- Witajcie dzieciaki – mówi i siada na krześle nauczycielki.

Jeśli w ogóle można to nazwać siadaniem. Nogi sterczały w powietrzu, a kolana leżały na siedzeniu krzesła. Dłonie opierał o podłogę. Jeszcze śmieszniejsze było to, że Kacper wszedł na samym początku przerwy. Wszystkie dzieci właśnie miały wyjść się pobawić.

Teraz wszystkie patrzą na Kacpra.

Kacper tyłem podchodzi do kranu napić się wody. Odkręca kran, ale pod kran podstawia kubek dnem do góry. Woda nie trafia do kubka, tylko leje się obok. Kacper nie zwraca na to uwagi.

Postanawia się napić. Podnosi do ust kubek dnem do góry i bardzo zadowolony woła:

- Powiadam wam, świetne piwo.

- Dzieci, czy mogę narysować obrazek?- pyta Kacper. Dzieci spoglądają na nauczycielkę, nauczycielka na dzieci i na Kacpra.

- Dobrze – mówią.

Kacper przynosi papier i ołówki. Idzie w stronę stołu. Nagle zaczyna czołgać się po podłodze pod stołem. Kartkę papieru trzyma przyciśniętą do blatu stołu od spodu. Drugą ręką zaczyna rysować. Nie jest to zbyt wygodne, bo musi jedną ręką trzymać kartkę. Papier pozostaje czysty, bo Kacper rysował odwrotnym końcem ołówka.

- Gotowe! - woła z zapalem Kacper. Kartka jest trochę pognieciona, ale nic na niej nie ma. Nauczycielka podchodzi do Kacpra i chce go wyprowadzić z klasy. Ale Kacper nic nie waży, jest podobny do balonika. Lekki i jasny jak kartka papieru. Wszyscy wychodzą z klasy, a nauczycielka chce zająć się Kacpresem. Kacper podnosi rękę do góry. Chce wyjść do łazienki.

Źródło: B. Hessen „Świat na odwrót”[w: B.Hessen, *Mali leccy dzielni*, Materiały pomocnicze do programu *Filozofia w szkole*, Fundacja Edukacja dla Demokracji, Warszawa 1994, s. 4],

ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Poznaniu